

Hittegolf Azie belet daling gasprijs

ECONOMIE

De afgelopen week stond het overlijden van de Iraanse president Raisi centraal. Hij verongelukte toen de helikopter waar hij in zat bij slecht weer neerstortte in de bergen nabij de grens met Azerbeidzjan. Het overlijden van Raisi komt op een ongelukkig moment omdat er veel onenigheid is binnen Iran over een reeks politieke, sociale en economische thema's. Internationaal gezien is er de toenemende druk over het omstrengen nucleaire programma en het aantrekken van de militaire banden met Rusland tijdens de oorlog in Oekraïne. Iran voert al jaren een onzichtbare oorlog met Israël. Na de aanval van de Iraanse bondgenoot Hamas op Israël staat het Midden-Oosten weer in vuur en vlam. Niet zelden zijn aan Iran gelieerde groepen daarbij betrokken. De onzichtbare oorlog werd even zichtbaar toen er tussen Iran en Israël drones en raketten op elkaar werden afgevuurd. Betrokkenheid van buitenaf bij het ongeval met de helikopter lijkt uitgesloten. Het lijkt er op dat de reacties van de Iraanse bevolking verschillend zijn. Zo bleven de meeste winkels gewoon open en ging het leven gewoon door. Want voor de gemiddelde Iraniër zal een nieuwe president geen verandering betekenen in hun vaak armoedige bestaan. In de Verenigde Staten heeft president Biden nieuwe importtarieven op Chinese producten afgekondigd. Daarbij geeft hij het signaal af dat de Verenigde Staten (VS) niet langer de overvloed aan goedkope producten op haar markt door China toestaat. De heffingen zijn gericht op diverse Chinese goederen, van zonnepanelen tot elektrische auto's. China kampt met een afnemende interne vraag en probeert dan ook om de overvloedige productie in het buitenland kwijt te raken. De andere mogelijkheid, namelijk om de Chinezen meer inkomen te geven waardoor de interne markt aantrekt, laat de Chinese overheid voorlopig nog achterwege.

HET WEER

We krijgen deze week te maken met wisselvallig lente-weer. De temperatuur is in de eerste helft van de week normaal, later in de week is het wat onduidelijker. Beide scenario's van hogere of lagere temperatuur dan gemiddeld behoren tot de mogelijkheden. Zon en wind leveren naar behoren.

OLIE

De olieprijs is op weekbasis weer iets gestegen. De prijs voor een vat olie ging deze week omhoog van \$82,81 naar \$84,00. Natuurlijk waren er binnen de week wat stijgingen en dalingen. De stevige daling van de vorige week is in ieder geval tot staan gebracht. Daarbij speelde zeker mee dat de snelle daling van de vorige week met argusogen is bekeken door de olieproducerende landen en productiebeperkingen op de loer liggen. Opec+ komt op 1 juni in Wenen samen om onder andere over dat onderwerp te spreken. De markt gaat er al van uit dat de huidige productiebeperkingen worden doorgezet tot het einde van het jaar. Een intern conflict binnen Opec+ ligt ook op de loer. Want afspraken maken is één, maar die nakomen is een ander verhaal. Het komt regelmatig voor dat landen meer olie verkopen dan was afgesproken. Zo produceerden Irak en Kazachstan te veel in het eerste kwartaal van dit jaar. De prijsdalingen van vorige week hadden tot gevolg dat de VS 3,3 miljoen vaten olie hebben gekocht om de Strategic Petroleum Reserve weer wat verder aan te vullen. Afgelopen week dus een week met stijgingen en dalingen. De dalingen werden veroorzaakt door de toename van de olievoorraden in de VS. De inflatie in de VS is voor eerst in maanden gedaald. Daarmee blijft de verwachting bestaan dat de centrale banken de rente gaan verlagen. Dat leidt tot meer economische activiteit en dus tot meer vraag naar olie en een stijging van de prijs. De toename van de industriële activiteit in China ondersteunde die stijging. De vraag-aanbod balans wijzigde ook afgelopen week. Aan de productiekant bereikte de Amerikaanse schalie-productie in juni de hoogste waarde in zes maanden: 9,85 miljoen vaten per dag. Opec bleef bij de voorspelling dat de wereldeconomie het in 2024 beter gaat doen waardoor de mondiale vraag naar olie zal gaan groeien. Dat lijkt wat optimistisch omdat met name de vraag vanuit Europa tegenvalt. Ook in de VS lijkt die vraag wat af te nemen. Het Internationaal Energieagentschap verlaagde dan ook de groei van de vraag naar olie voor dit jaar naar 1,1 miljoen vaten per dag. Die forecast wijkt af van de forecast van Opec die uitgaan van een stijging met 2,25 miljoen vaten per dag. Opvallend is ook het feit dat de Saudische kroonprins Mohammed bin Salman zijn bezoek aan Japan heeft uitgesteld. Dat heeft te maken

met gezondheidsproblemen van koning Salman. Een eventueel overlijden van de koning kan gevolgen hebben voor de continuïteit van de Saoedische strategie.

KOLEN

De kolenprijs steeg de afgelopen week. De prijs ging van €112,75 naar €114,74. In het begin van de week leek het erop dat de steenkoolprijzen de gasprijzen zouden volgen in de dalende trend. Maar dat draaide al snel om. De vraag naar elektriciteit in China neemt sterk toe waardoor ook de vraag naar kolen toeneemt. Dat bleek uit een stijging van de import van 13% op jaarbasis in april. Steenkool is nog steeds de rugengraat van de Chinese energiesector met een aandeel van ongeveer 60% in de elektriciteitsopwekking, en elke verwachting van een stijgende vraag naar elektriciteit kan de wereldwijde brandstofmarkten ondersteunen. De vraag naar Europese zomerkolencontracten daalt en heeft te maken met een magere liquiditeit. De NWE-steenkoolvoorraden bij de importterminals daalden vorige week met 4% naar het laagste niveau in twee jaar. Elektriciteitsopwekking gaat veelal via zon en wind waardoor de vraag naar kolen daalt.

GAS

De daling van de gasprijs was afgelopen week even zichtbaar door een groot aanbod van hernieuwbare energiebronnen. Daarbij stegen de temperaturen, maar de stijging was nog niet voldoende om extra vraag naar koeling te veroorzaken. De gasstromen uit Noorwegen namen toe en de Freeport LNG-terminal draait op volle kracht. Weinig vraag, veel aanbod dus dalende prijzen. Maar woensdag veranderde het beeld iets. Allereerst ging de productie van hernieuwbare energie omlaag waardoor de vraag naar gas in de elektriciteitssector stijgt. Daarnaast werd de flow vanuit Noorwegen beperkt. Maar met name de Russische aanvallen in de Oekraïense regio Sumy zorgden voor een stijging van de prijs omdat op die plek Russisch aardgas voor doorvoer naar Europa in Oekraïne binnenkomt. Daarnaast is er in China een hittegolf die de behoefte aan gas (extra elektriciteitsproductie voor airco's) toe laat nemen. Die extra vraag zal ingevuld moeten worden met LNG wat eigenlijk naar Europa moet gaan. Een relatief lage prijs zorgt er ook voor dat de gasvoorraden aangevuld kunnen worden. Dat betekent een extra vraag op de markt. Dat effect doet

alleen opgeld als dat mondiaal gaat gebeuren. De gasprijs steeg afgelopen donderdag weer wat verder toen het lagere LNG-aanbod zichtbaar werd op de schermen. De LNG-verzending in NW-Europa daalde naar 1800 GWh per dag en dat is 200 GWh per dag minder dan aan het begin van de week. En omdat de lokale hittegolven in Azië nog minstens twee weken aanhouden zijn er zorgen over het aanbod. Ook de al genoemde geopolitieke onrust neemt wat toe.

POWER

De prijs voor elektriciteit bewoog afgelopen week zijwaarts. In eerste instantie bleken de voorspellingen voor de opwekking van windenergie sterker dan aanvankelijk verwacht. Meer wind en sterke zonne-energie heeft de spotprijzen op een laag niveau gehouden afgelopen week. Sinds zaterdag kenden alle leveringsdagen tot en met afgelopen donderdag uren met een prijs onder nul. De oorzaak was natuurlijk de zonnestroomproductie die in de middag op zijn hoogst is. Vorige week zondag liet ook fors negatieve prijzen zien en de landelijke netbeheerder moest alle zeilen bijzetten (noodvermogen afroepen) om de netintegriteit te bewaken. De zorgen over de energiebalans in Nederland nemen toe. Zo wordt gewaarschuwd voor blackouts en dure stroom. De blackouts kunnen ontstaan omdat fossiele energiecentrales eenvoudig aan en uit te schakelen zijn echter het aanbod van zon en wind grillig is. Daarnaast is het de vraag of de bestaande fossiele centrales blijven bestaan. Dat kan ertoe leiden dat bijvoorbeeld op winterse momenten er te weinig aanbod van elektriciteit zal zijn. Het alternatief om te importeren uit omliggende landen biedt geen uitkomst omdat ook in die landen afscheid genomen wordt van fossiele kolen- en gascentrales om de klimaatdoelen te halen. Het aandeel groene stroom in Nederland neemt snel toe. Wind en zon leveren nu al meer dan 40% van alle elektriciteit.

EMISSIONS

De prijs voor CO₂-emissierechten daalde iets. De prijs per ton ging van €70,51 en €69,29. Dat was het gevolg van de hogere productie van hernieuwbare energie, hogere veilingvolumes en het sentiment in de gasmarkt. Na een zwak aanbod in de afgelopen twee weken vanwege de feestdagen, neemt het

aantal veilingen weer toe. De prijs voor emissierechten lijkt opgesloten te zitten tussen de 70 en 74 EUR per ton CO₂. Opvallend is dat er op de veilingen een grote koopinteresse is wat in de basis zorgt voor een prijsopdrijvend sentiment. Maar dat vertaalt zich vooralsnog niet naar een beweging naar een hoger prijsniveau.

OUTLOOK

GAS

VRAAG AZIE NEEMT TOE

Er zijn geen grote verstoringen in het aanbod van gas maar de vraag is waar het beschikbare gas naar toe gaat. De hittegolf in Azië blijft deze week nog van toepassing waardoor de vraag naar elektriciteit zal stijgen. De vraag naar LNG zal dan ook gaan toenemen. En dat kan ten koste gaan van LNG wat eigenlijk naar Europa zou moeten gaan. Dat zal deze en de volgende week druk op de prijzen houden. Cal 25 baseload **steeg** van 35,19 naar 36,01€/MWh. De spotmarkt (TTF) handelt op 29,80 €/MWh. Op dinsdag 21 mei 2024 noteerde de spotmarkt een prijs van 31,98 €/MWh.

POWER

VEEL ZON EN WIND MAAR DURE SHOULDER-UREN

Zon en wind zijn zeker in tot halverwege de week flink aanwezig. Later in de week wordt de twijfelachtiger. Als het aanbod van zon en wind er is zal de prijs onder druk staan maar in de uren dat zon en wind er niet zijn, de zogenaamde shoulder-uren, lopen de prijzen aardig op. Dit scenario draait in de loop van de week wat door wolken en minder wind waardoor prijzen wat gaan uitvlakken. Cal 25 baseload **daalde** van 87,81 naar 87,65 €/MWh. De spotmarkt (EPEX) handelde op 83,11 €/MWh. Op dinsdag 21 mei 2024 noteerde de spotmarkt een prijs van 68,77 €/MWh.

SAMENVATTING

HOOFDLIJNENAKKOORD

Met de publicatie van het hoofdlijnenakkoord is een eind gekomen aan de onderhandelingen tussen PVV VVD en NSC en BBB. Dit hoofdlijnenakkoord is de basis voor de samenwerking tussen de partijen de komende jaren. Onderstaande de energie gerelateerde highlights

- **Energiebalans:**
 - leveringszekerheid komt hoog op de agenda;
 - opwek in Nederland wordt aangemoedigd en naast Borssele komen er vier extra kerncentrales;
 - langetermijncontracten voor de inkoop van energie. Daardoor minder afhankelijkheid van dagelijks vraag en aanbod;
 - Groningen blijft gesloten
 - gaswinning op de Noordzee wordt opgeschaald;
 - De uitrol van windenergie blijft relevant (niet in visserijgebieden).
- **Verduurzamen:**
 - vasthouden aan klimaatdoelstellingen met focus op betaalbaarheid voor kwetsbare huishoudens;
 - helpen van mensen en kleine ondernemers bij verduurzamen van woningen en bedrijfspanden;
 - schrappen van verplichting om vanaf 2026, bij het vervangen van de verwarmingsketel, een warmtepomp te moeten installeren;
 - oplossen van netcongestie krijgt prioriteit. Netbeheerders krijgen de mogelijkheid prioriteiten te stellen in aansluiten i.p.v. de wachtlijst af te moeten werken.
- **Duurzaam:**
 - Salderen wordt per 2027 in één keer afgeschaft;
 - investeringszekerheid in zonPV systemen wordt bevorderd;
 - er wordt EUR 4mld bezuinigd op de SDE++-regeling;
- verduurzaming van het wagenpark blijft gestimuleerd worden;
- 55% CO2-reductie in 2030.
- **Energiebelasting:**
 - het verhogen van de 3e, 4e en 5e schijf Energiebelasting op aardgas wordt teruggedraaid.
 - het tarief in de 1^e en 2^e schijf aardgas (tot 170.000 m3) wordt verlaagd
 - het Klimaatfonds wordt gebruikt voor innovatie en voor investeringen in technologieën zoals de opslag van CO2 en groene waterstof.